

Mál nr. 261/2019**M og
V vegna réttaraðstoðartryggingar****Ágreiningur um umfang bótaskyldu úr málskostnaðarlið fjölskyldutryggingar.****Gögn.**

Málskot mótttekið 13.08.2019 ásamt fylgiskjölum.

Bréf V dags. 29.08.2019 ásamt fylgiskjölum 1-2.

Viðbótarathugasemdir M, dags. 03.09.2019 ásamt fylgiskjali.

Málsatvik.

Í málskoti lýsir M því að hann hafi, í tengslum við opinber skipti á dánarbúi móður sinnar, verið aðili að tveimur dómsmálum. Í stuttu máli var annars vegar um að ræða mál sem lyktaði með dómi Hæstaréttar í máli nr. 121/2017 en með honum var ákvörðun skiptastjóra, um að fram færi könnun á vegum nánar tilgreinds erlends fyrirtækis á því hvort dánarbúið ætti eignir á innlánsreikningum erlendis, felld úr gildi. Hins vegar var um að ræða úrskurð héraðsdóms um kröfu nokkurra erfingja þess efnis að skiptastjóra dánarbúsins yrði heimilað, í nafni dánarbúsins, að fela sama fyrirtæki könnun á því hvort dánarbúið hafi átt, eða eigi, eignir á erlendum bankareikningum, en ágreiningur var meðal erfingja um það hvort slík könnun skyldi fara fram. Þeim ágreiningi var vísað frá dómi með úrskurði héraðsdóms Reykjavíkur í máli Q-8/2017, þar sem efnisleg úrlausn þeirrar kröfu sem lá fyrir mundi ekki leysa úr ágreiningi aðila. Heimild til handa skiptastjóra til að hefja umrædda könnun legði þannig ekki á herðar honum skyldu til að aðhafast í þeim málum, til þess þyrfti hann að taka nýja ákvörðun, sem síðan gæti verið borin undir dómstóla, á grundvelli laga nr. 20/1991 um skipti á dánarbúum o.fl.

Í málskoti kvartar M yfir því að V beri fyrir sig ákvæði í 42. gr. skilmála umræddrar váttryggingar við bótauppgjör og haldi því fram að þessi dómsmál teljist eitt tjón, enda séu kröfur í þeim í meginatriðum af sömu rót sprottnar, og því eigi að fara með bótagreiðslur eins og um eitt tjón sé að ræða og þak á bótagreiðslu í samræmi við það. M, sem hafi verið á móti því að hin umþrætta könnun færi fram, hafi verið nauðugur sá kostur að taka til varna í umræddum dómsmálum. Dómkröfur í málunum hafi ekki verið hinar sömu, og stefnendur ekki þeir sömu. Í fyrra málinu hafi skiptastjóri verið stefnandi f.h. dánarbúsins, en í síðara málinu hafi það verið sumir lögerfingja dánarbúsins. Þá hafi aðild varnarmegin ekki verið fyllilega sú sama, þó M hafi átt aðild að báðum málunum. Jafnframt hafi dómur í seinna málinu hafnað því að málin tvö væru eins að efni til, sbr. 2. mgr. 116. gr. laga um meðferð einkamála nr. 91/1991. Þá hljóti fyrirvari 42. gr. aðeins að eiga við sé um tilhæfulausan málarekstur, sem dómstólar hafi þegar tekið afstöðu til, að ræða. Orðalag umrædds skilmála sé óljóst en engar skynsamlegar ástæður geti verið fyrir því að takmarka rétt M til að taka til varna, enda hafi hann ekki getað vikist undan stefnu. Þá kvartar M undan upplýsingagjöf af hálfu V og telur rétt að vekja athygli Fjármálaeftirlitsins á nánar tilgreindum atriðum er varða skilmála og upplýsingagjöf V. Enn fremur byggir M á 36. gr. samningalaga nr. 7/1936, um að víkja megi til hliðar samningi sem sé ósanngjarn eða andstæður góðri viðskiptavenju, auk þess sem samningar sem atvinnurekandi býður neytendum að gangast undir skili vera á skýru og skiljanlegu máli. Komi upp vafi um túlkun slíks samnings beri að túlka hann neytanda í hag. Þetta eigi sér í lagi við þar sem um staðlaðan samning, saminn einhliða af V, sé að ræða.

Í bréfi sínu til nefndarinnar lýsir V þeirri afstöðu sinni að ágreiningur aðila snúi ekki að bótaskyldu sem slíkri heldur túlkun skilmálaákvæða á því hvað teljist „eitt tjón“. V vísar til 42. gr. viðeigandi váttryggingarskilmála þar sem m.a. segi að fleiri ágreiningsmál skuli talin eitt tjón ef kröfur þær sem hafðar eru uppi eru í meginatriðum af sömu rót. V telur að svo sé, enda snúi ágreiningur í báðum tilvikum að því hvort hefja eigi könnun á því hvort dánarbúið eigi innlánsreikninga erlendis. Því séu kröfurnar í báðum málum að meginstefnu til af sömu rót sprottnar. Þá hafnar V því að umrætt skilmálaákvæði skuli túlkað með jafnþröngum hætti og ákvæði 2. mgr. 116. gr. laga um meðferð einkamála, og túlkun héraðsdóms á því ákvæði geti því ekki verið leiðbeinandi við túlkun

skilmálaákvæðisins. Hugmyndin að baki málskostnaðartryggingu fjölskylduþryggingar M hjá V sé ekki sú að váttryggðir geti fengið bætur sem samsvari bótaþaki oftast en einu sinni vegna mála sem veltist fram og aftur í kerfinu. Ágreiningur erfingjanna í því máli sem hér sé til umfjöllunar sé þess eðlis að mögulegt sé að vísa ákvörðun skiptastjóra endurtekið til dómstóla. Það breyti því ekki að slíkar kröfur teldust af sömu rót runnar. Þá hafnar V því að umrætt skilmálaákvæði sé óljóst enda hafi afar sjaldan sprottið deilur um túlkun þess. V ítrekar því þá afstöðu sína að bótaréttur vegna fyrrgreindra dómsmála sé fyrir hendi, en aðeins upp að nánar tilgreindu bótaþaki, og skuli líta á bæði málin sem eitt tjón í skilningi viðeigandi váttryggingarskilmála.

Í viðbótarathugasemdum til nefndarinnar áréttar M áður fram komna afstöðu sína. Tekur hann sérstaklega fram að jafnvel þó ekki verði álitnið tilefni til að víkja ákvæði 42. gr. umræddra skilmála til hliðar á grundvelli samningalaga, sé í öllu falli ljóst að umrædda skilmálagrein beri að túlka þröngt.

Álit.

Í málskoti sínu tiltekur M nokkur atriði, viðvíkjandi skilmálum og upplýsingagjöf af hálfu V, sem hann telur að þarfnist nánari skoðunar af hálfu Fjármálaeftirlitsins. Af því tilefni er rétt að taka fram að samkvæmt 1. og 2. mgr. 3. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd í váttryggingamálum, sbr. auglýsingu í B-deild Stjórnartíðinda nr. 1090/2005, úrskurðar nefndin um ágreining varðandi bótaskyldu, þ.m.t. sök og sakarskiptingu, milli málskotsaðila og váttryggingafélags sem hefur starfsleyfi hér á landi. Jafnframt úrskurðar nefndin um ágreining, sem varðar ákvæði laga nr. 30/2004 um váttryggingarsamninga. Almennt eftirlit með starfsemi váttryggingafélaga er hins vegar í höndum Fjármálaeftirlitsins sem eftirlitsstjórnvalds. Vísast því til Fjármálaeftirlitsins með ofantaldar umkvartanir, en ekki er tilefni til frekari skoðunar nefndarinnar á þeim.

Í grundvallaratriðum snýr ágreiningur aðila að túlkun á 41. gr. þeirra skilmála sem giltu um umrædda váttryggingu þegar ofangreind málaferli stóðu yfir. Í núgildandi skilmálum, sem báðir aðilar virðast vísa til, er samhljóða orðalag að finna í 42. gr. en þar segir m.a.: „Ef váttryggður á í fleiri ágreiningsmálum, skulu slík mál talin eitt tjón, svo fremi að kröfur þær sem uppi eru hafðar séu í meginatriðum af sömu rót.“ Þau tvö dómsmál sem hér um ræðir varða bæði ágreining um það hvort dánarbú móður M skuli ganga til samninga við tiltekið fyrirtæki í þeim tilgangi að kanna hvort dánarbúið kunni að eiga eignir á erlendum innlánsreikningum. Aðild M að báðum málum byggði á því að hann var andvígur slíkum samningi. Verður því að fallast á það með V að bæði þessi dómsmál séu sprottin af sömu rót og skiptir þá ekki máli þó stefnendur hafi ekki verið þeir sömu í báðum tilfellum, eða að dómkröfurnar hafi verið ekki verið samhljóða. Eftir stendur að bæði málin vörðuðu í raun sama ágreining sem upp kom við skipti dánarbúsins, þ.e. um hvort umrædd könnun skyldi fara fram. Verður því að telja að um eitt tjónstilfelli, í skilningi váttryggingarskilmálanna, hafi verið að ræða.

Verður þá ekki talið sýnt fram á að umþrætt skilmálaákvæði sé svo óljóst eða óskýrt, sbr. 36. gr. b. samningalaga, að tilefni sé til annarrar túlkunar en orðalagstúlkunar, né að tilefni sé til að víkja ákvæðinu til hliðar á grundvelli 1. mgr. 36. gr. sömu laga, þegar svo háttar til að váttryggður er stefndi, en ekki stefnandi, í dómsmáli.

Samkvæmt framansögðu er því óhjákvæmilegt að hafna kröfu M um að litið verði á framangreind dómsmál sem tvö aðskilin tjón.

Niðurstaða.

M á rétt á bótum úr réttaraðstoðartryggingu fjölskylduþryggingar sinnar hjá V, vegna málskostnaðar hans í báðum dómsmálum, en líta skal á bæði málin saman sem eitt tjón og bótauppgjör taki mið af því.

Reykjavík 24. september 2019

Póra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson lögfr.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.